

Pagna ewlenija>Proċeduri tal-qorti>Kawżi ċivili>Smigh ta' xhieda

Smigh ta' xhieda

Olanda

1 L-oneru tal-provi

Il-liġi proċedurali Olandiża hi bbażata fuq il-prinċipju li "kull min jasserixxi fatt irid jagħti prova tiegħu". Fi kliem ieħor, il-parti li tibbaża fuq il-fatti jew fuq id-drittijiet li tallega għall-finijiet legali gġarrab l-oneru tal-provi ta' dawk il-fatti jew id-drittijiet. Madankollu, f'ċerti okkażjonijiet l-oneru tal-provi jista' jibbaża b'mod differenti fuq regoli statutorji speċifiċi jew fuq il-prinċipji ta' raġonevolezza u ta' ġustizzja.

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

Ir-regoli statutorji dwar l-evidenza fl-Artikoli 149-207 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) japplikaw fi proċedimenti b' taħrika u fi proċedimenti b'petizzjoni, sakemm in-natura tal-kawża ma tkunx tali li tipprekludihom. Dawn mhumiex obbligatorji fi proċedimenti interlokutorji, u f'kawżi ta' arbitraġġ ir-regoli ordinarji tal-evidenza ma japplikawx b'mod awtomatiku lanqas. Madankollu, f'kawżi ta' arbitraġġ, il-partijiet jistgħu jaqblu li japplikaw dawk ir-regoli.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu pprezentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Il-fatti li huma allegati minn waħda mill-partijiet u mhux miċhuda (b'mod suffiċjenti) mill-parti opposta jridu jitqiesu mill-qorti bħala murija bil-provi. Madankollu, hemm eċċezzjoni, jiġifieri sitwazzjonijiet li fihom l-aċċettar ta' dan ikun jinvolvi konsegwenzi legali li mhumiex liberament disponibbli għall-partijiet. F'dak il-każ, il-qorti tista' titlob l-evidenza.

L-evidenza mhix meħtieġa għal fatti jew għal ċirkustanzi li jitqiesu li huma magħrufa b'mod universali jew għal regoli ta' esperjenza ġenerali. Dawn jistgħu jintużaw mill-qorti kemm jekk ikunu allegati mill-partijiet kif ukoll jekk le. "Fatti jew ċirkustanzi li jitqiesu li huma magħrufa b'mod universali" tfisser fatti jew ċirkustanzi li kwalunkwe persuna normali taf jew tista' tkun taf. "Regoli ta' esperjenza ġenerali" tfisser relazzjonijiet kawżali li kulhadd jaf bihom. U ma hemm ebda bżonn li jintwerew bil-provi fatti li l-qorti stess issir taf bihom matul il-proċedimenti – magħrufa bħala fatti tal-proċess.

Kultant, il-liġi tipprovdi għal preżunzjoni. Ċerti fatti jew ċirkustanzi jitqiesu li tant ikunu probabbli li parti li tasserixxi li seħħu ma jkollhiex bżonn tipprovdi provi (ulterjuri) għalihom. Il-qorti tista' tuża wkoll regoli ta' esperjenza ġenerali biex tasal għal presuppożizzjoni fuq il-baži ta' ċerti fatti li jiġu asseriti quddiemha. F'dak il-każ, il-parti opposta jkollha l-possibbiltà ta' replika kontra l-preżunzjoni. Japplikaw ukoll diversi każijiet speċjali. Bħala f'tit eżempji: skont il-liġi tat-traffiku fit-triq, sewwieq li jtajjar ċiklist jew persuna miexja jrid jikkompensa għall-korriment, sakemm ma tistax tiġi pprovduta prova li l-aċċident kien dovut għal *force majeure*. Eżempju ieħor hu fil-każ li fih l-ħaddiem jitolb kumpens għal korriment jekk jiġi stabbilit li dan seħħ filwaqt li hu kien qed jaħdem. F'dak il-każ, l-impjegatur ikun obligat jikkompensa lill-ħaddiem għat-tali korriment, sakemm ma tkunx tista' tingieb evidenza li ma kien hemm ebda nuqqas fil-kura meħtieġa jew li l-ħaddiem kien ħati ta' azzjoni delibrata jew ta' traskuraġni apposta.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Il-qorti hi libera li tevalwa l-evidenza quddiemha hlief meta l-liġi tistabbilixxi b'mod ieħor. Din l-eċċezzjoni tikkonċerna r-regoli dwar il-valur probatorju konklużiv tal-evidenza. F'każijiet ta' evidenza konklużiva, il-qorti tkun obligata taċċetta bħala veri ċerti forum ta' evidenza jew tal-anqas tagħraf il-valur tagħhom. Iżda, mill-ġdid, hawnhekk ikun hawn possibbiltà ta' replika.

Il-qorti jistgħu jibbażaw id-deċiżjonijiet tagħhom biss fuq fatti li jikkonformaw b'mod adegwat mar-regoli tal-evidenza.

2 Is-smigh tal-provi

2.1 Għas-smigh tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

F'ċerti każijiet (spezzjoni ta' kontijiet, testimonjanza tax-xhieda), fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet, il-qorti tixhet l-oneru tal-provi fuq il-parti l-oħra. Il-qorti tista' tagħmel dan minn jeddha wkoll, jiġifieri fuq inizjattiva tagħha stess.

Bl-istess mod, fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet jew fuq inizjattiva tal-qorti stess, il-qorti tista' tordna perizja jew żjara jew spezzjoni fil-bini. Hi l-qorti li taħtar lill-espert, filwaqt li l-espert li jirrapporta lill-qorti, u hi l-qorti li ttwettaq żjarat fil-bini. Il-partijiet huma obligati jassistu fil-perizji.

Il-partijiet huma intitolati li jaqsmu l-opinjoni tagħhom u jipprezentaw talbiet kemm fil-każ ta' perizja kif ukoll ta' żjara f'bini.

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Il-parti awtorizzata mill-qorti biex tipprovdi evidenza jew li gġarrab l-oneru tal-provi għandha d-dmir li tipprovdi l-evidenza tal-fatti u/jew taċ-ċirkustanzi allegati. Il-parti opposta dejjem tista' tipprovdi evidenza li turi bil-kontra, sakemm il-liġi ma tipprekludihom.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċhad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Il-qorti tiċhad milli tammetti evidenza jekk din l-evidenza ma tkunx rilevanti għall-kawża, ma tkunx speċifikata biżżejjed (vaga wisq), tkun barra mill-perjodu stabbilit (tard wisq) jew tkun frivola. L-evidenza pprezentata ma tistax tiġi injorata fuq il-baži tar-riżultat preżunt tagħha.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Fin-Netherlands tapplika r-regola dwar il-libertà tal-evidenza, jiġifieri fil-prinċipju l-evidenza tista' tiġi pprovduta fi kwalunkwe forma xierqa, sakemm il-liġi ma tistabbilixxi mod ieħor. Il-liġi tispeċifika numru ta' forum ta' evidenza (mhux eżawrjenti):

atti u sentenzi;

spezzjoni ta' kontijiet, ta' rekords u ta' dokumenti;

testimonjanza tax-xhieda;

rapporti formali jew orali minn esperti u

spezzjonijiet ta' bini u żjarat f'dawn.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjoni ta' esperti?

L-evidenza tax-xhieda trid tkun awtorizzata bil-liġi u tingħata fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet jew tiġi imposta fuq waħda mill-partijiet fuq inizjattiva tal-qorti stess. Il-partijiet jistgħu jagħtu l-evidenza tagħhom bħala xhieda wkoll (ara l-punt 3 aktar 'il quddiem). Meta tkun trid tingħata l-evidenza tax-xhieda, ikunu l-partijiet li jsejnu lix-xhieda.

L-evidenza tax-xhieda tinghata fil-forma ta' testimonjanza. Tittiehed meta tibda s-sessjoni tal-qorti fil-forma ta' testimonjanza orali. Dikjarazzjoni bil-miktub tkun ammissibbli bhal evidenza biss jekk tkun relatata mal-fatti li dwarhom ix-xhud ikollu għarfien personali. Parti li titlob li titfalla tipprezenta evidenza tax-xhieda tiġi awtorizzata tagħmel dan jekk il-fatti li jkun jridu jintwerew bil-provi jkun lmentati u jistgħu jgħinu biex tiġi solvuta l-kawża.

Fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet jew fuq inizjattiva tal-qorti stess, l-esperti jistgħu jipprezentaw rapporti bil-miktub jew orali (l-Artikolu 194 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili). Fil-każ ta' rapport bil-miktub, il-qorti tiffissa skadenza għall-prezentazzjoni. Fil-każ ta' rapport orali, l-espert jagħti evidenza dwar id-*data* stabbilita għall-proċess.

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Hemm distinzjoni bejn evidenza konklużiva u mhux konklużiva. Fil-każ ta' evidenza konklużiva, il-qorti tkun meħtieġa taċċetta l-kontenut tal-evidenza bħala veritier jew tagħraf is-saħħa ta' dik il-forma ta' evidenza kif determinata mil-liġi. Tista' tiġi offruta kontroprova wkoll fil-każ ta' evidenza konklużiva, sakemm il-liġi ma tipprekludihex. Atti awtentici u sentenzi mill-qorti kriminali huma eżempji ta' evidenza konklużiva. Il-qorti hi hielsa li tiddetermina l-valur probatorju ta' evidenza mhux konklużiva.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

F'ċerti ċirkustanzi, dokument ikun jikkostitwixxi prova perfetta. F'ċerti ċirkustanzi, id-dokument ikun essenzjali wkoll biex jidhol fis-seħħ dritt speċifiku. Eżempju ta' dan jista' jkun ftehim ta' qabel iż-żwieġ jew testament. Evidenza tal-eżistenza ta' ftehim ta' qabel iż-żwieġ jew ta' testament infassal minn nutar tiġi pprovduta bil-prezentazzjoni ta' att notarili. Anki kodiċill jista' jservi bħala prova. Kodiċill hu dokument miktub bl-idejn, datat u ffirmat li jstabbilixxi x-xewqat ta' testatur. Dawn ix-xewqat jistgħu jkun relatati mat-tfollija bil-wirt ta', fost l-oħrajn, ilbies, effetti personali, gojjellerija u affarijiet speċifikati tad-dar u kotba speċifikati (l-Artikolu 97 tal-Kodiċi Ċivili (*Burgerlijk Wetboek*)). Kodiċill ma jeħtieġx li jkun validat b'att notarili.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

Il-prinċipju bażiku hu li kull min jintalab bil-liġi biex jixhed ikollu d-dmir li jagħmel dan. Id-dmir hu li wiehed jidher fil-proċess u jagħmel id-dikjarazzjonijiet meħtieġa b'mod veritier fil-qorti.

2.9 F'lema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

F'ċerti ċirkustanzi jkun possibbli li wiehed jinheles mid-dmir li jixhed.

Eżenzjoni mid-dmir ta' xhieda titgawda l-ewwel nett minn qraba li jiġu mill-partijiet mill-qrib. Dawn jinkludu (ex)konjuġi jew (ex)sħab reġistrati tal-parti, relazzjonijiet bid-demem jew żwieġ ta' parti jew il-konjuġi jew is-sħab reġistrati ta' dik il-persuna sa u inkluż it-tieni grad – ġenituri, tfal, nanniet, neputijiet u aħwa.

Ix-xhieda jistgħu jitolbu l-eżenzjoni wkoll meta jwiegħbu mistoqsijiet speċifiċi jekk it-tweġiba tkun tesponi lix-xhud jew lil qarib bid-demem jew biż-żwieġ fil-linja axxendenti jew dixxendenti jew lil qarib kollaterali fit-tieni jew fit-tielet grad, jew lil (ex)konjuġi jew lil (ex)sħab ta' dik il-persuna għar-riskju ta' prosekuzzjoni kriminali (l-Artikolu 165(3) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Hemm eżenzjoni fuq bażi funzjonali wkoll. Din hi disponibbli għal nies li, minhabba relazzjoni privileġġata fid-dawl tal-professjoni, l-okkupazzjoni jew status ieħor tagħhom (bħal membri tal-kleru, tobba, avukati u nutara), huma meħtieġa jzommu s-segretezza.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tinghata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Jekk xhud jitharrek biex jidher b'ittra reġistrata u jonqos milli jidher fil-proċess, il-qorti tista' tiffissa data fuq it-talba tal-parti kkonċernata li fiha x-xhud jista' jiġi mħarrek b'ċitazzjoni (notifika minn bailliff). Jekk ix-xhud xorta waħda jibqa' ma jidherx, il-qorti tista' tordna li jingieb quddiem il-qorti mill-pulizija. Jekk xhud jidher iżda jidher milli jagħmel dikjarazzjoni, il-parti rilevanti tista' titlob lill-qorti biex dan jinżamm taħt kustodja għal disprezz tal-qorti. Il-parti rikjedenti mbagħad ikollha thallas għall-ispejjeż taż-żamma taħt kustodja. Il-qorti tohroġ ordni ta' kustodja biss jekk temmen li din tkun ġustifikata fid-dawl ta' żgurar tal-verità.

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

Bažikament, kullhadd għandu d-dmir li jixhed, ħlief għal dawk li huma intitolati għall-eżenzjoni (ara t-tweġiba għall-mistoqsija 2.9).

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smiġħ ta' xhud? B'lema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezz tekniki oħrajn?

Ix-xhieda jinstemgħu u jiġu interrogati mill-qorti. Il-qorti tisma' kull wiehed mix-xhieda fin-nuqqas tax-xhieda l-oħra mħarrika biex jidher fl-istess sessjoni li ma jkunx għadhom taw it-testimonjanza tagħhom, ħlief fil-każ ta' parti xhud. Il-partijiet u l-avukati tagħhom jistgħu jagħmlu mistoqsijiet lix-xhieda wkoll. Il-qorti, fuq inizjattiva tagħha stess jew fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet, tista' tikkonfronta lix-xhieda ma' xulxin u mal-partijiet. Wara li x-xhud jixhed, il-qorti tista' tagħmel mistoqsijiet lill-partijiet u l-partijiet jistgħu jagħmlu mistoqsijiet lil xulxin.

Ir-regoli tal-evidenza Olandiżi ma fihom ebda dispożizzjoni speċifika dwar il-vidjokonferenzi. Il-liġi Olandiża ma teskludix din il-proċedura u ma hemm ebda diffikultà Prattika fit-tweġit ta' vidjokonferenzi. Hu f'idejn il-qorti li tiddeciedi fuq din il-kwistjoni.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Evidenza illegali tista' tiġi suddiviża f'evidenza miksuba b'mod illegali u evidenza uzata b'mod illegali. Jekk l-evidenza nkisbet b'mod illegali, dan ma jfissirx li l-użu tagħha dejjem ikun illegali. Dejjem ikun għad-diskrezzjoni tal-qorti li tiddeciedi jekk l-evidenza għandhiex titqies bħala illegali.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

Il-partijiet jistgħu jinstemgħu bħala partijiet fil-kawża, iżda mbagħad id-dikjarazzjonijiet li jagħmlu ma jitqisux bħala evidenza favur il-parti li tinstema' bħala xhud, sakemm it-testimonjanza ma sservix biex tiġi ċċarata evidenza inadegwata oħra (l-Artikolu 164(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

L-aħħar aġġornament: 26/11/2018

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-avtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.